

Колекція видань XV ст. Найстаріша книжка, яка зберігається у фондах бібліотеки Одеського національного університету – трактат відомого юриста, знавця канонічного і цивільного права Йоганна Андреа “Про дерева кровного споріднення, близькості, а також про спорідненість духовну” (“*Super arboribus consanguinitatis, affinitatis et cognationis spiritualis*”), виданий в Нюрнберзі Фрідріхом Крейснером не пізніше 1476 р.

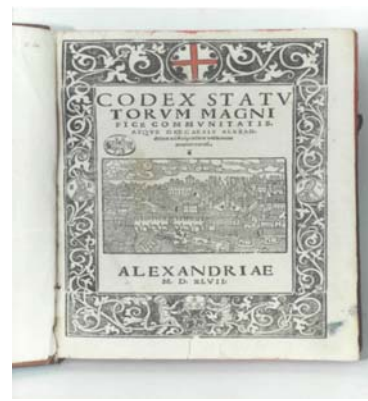
Трактат Андреа Йохана «Про дерева кровного споріднення, близькості, а також про спорідненість духовну» (Нюрнберг, не пізніше 1476 р.)

“Книга калькуляцій” англійського математика XIV ст. Річарда Суїсета (“*Sublittissimi doctoris anglici Suiset Calculationum. Liber...*”) була опублікована в Падуї біля 1477 р. Там же у 1486 р. вийшов “Трактат про протяжність форм,” відомого французького ерудита Ніколауса Оресма, а також доповнення до цього твору магістра Блазіуса де Парма де Пеліканіса (“*Tractatus de latitudinibus formarum. Per dominum reverendum doctorem magistrum Nicolaum Norem. Acced: Quaestiones super Tractatum de latitudinibus formarum determinate per venerabilem doctorem magistrum Blasium de Parma de Pelicanis*”). У 1494/1495 рр. у Венеції було надруковано трактат філософа і теолога Альберта Саксонського “Про пропорції” (“*De proportionibus*”). Окрасою колекції інкунабулів, які зберігаються у Науковій бібліотеці Одеського національного університету, є “*Liber chronicarum*” (“Всесвітня хроніка”) німецького лікаря і гуманіста Гартмана Шеделя (1493 р.).

Гравюри з «Всесвітньої хроніки» Г. Шеделя

Колекція видань XVI ст., які зберігаються у фондах бібліотеки, нараховує біля 500 книжок латинською, французькою, німецькою, італійською, чеською, польською, грецькою, англійською, іспанською мовами, в тому числі 92 палеотипа (видань I половини XVI століття).

Рідкісні палеотипи з фонду Наукової бібліотеки

Серед стародруків та рідкісних видань, що зберігаються у Науковій бібліотеці Одеського університету, значне місце займають **книжки, надруковані кирилівським шрифтом**. Серед них особливо цінною є «Острозька Біблія» (1581), відома також як Біблія Івана Федорова – перше повне друковане видання церковнослов'янського Святого Письма. Також цінний екземпляр кирилівського друку – «Книга прево святих отця нашого Василя Великого, архієпископа Кесарії Каппадокійського [про постництво]», яка вийшла з типографії Острозької у 1594 р. Книга являє собою фоліант із зображенням св. Василя Великого, небесного покровителя князя Костянтина-Василя Острозького. Бібліотека має багату **колекцію видань XVII ст.** Вітчизняне книгодрукування XVII ст. представлене численними виданнями друкарні Києво-Печерської Лаври: «Літургіаріон си єсть Служебник... Петра Могили» (1639) – це 3-є видання «Служебника» видатного суспільного і церковного діяча, засновника Києво-Могилянського колегіуму; розкішне багато ілюстроване видання 1676 р. – «Огородок Марії Богородиці» Антонія Радивилівського; «Столп цнот знаменитих к Богу зешлого... митрополита Сильвестра Коссова» – віршовані і прозові панегірики на честь і в пам'ять цього визначного церковного і громадського діяча (1658); «Ключ разумения священникам законным (монахам) и светским» Іоаннікія Галятовського (1659); «Постановление о вольностях войска Запорожского» (1659); «Синопис, или краткое собрание от разных летописцев от начала славенороссийского народа...» Інокентія Гізеля (1678).

Видання друкарні Києво-Печерської Лаври

Цінними є і ті Лаврські видання, які виходили у XVIII ст. Це «Універсал» гетьмана Івана Скоропадського, проголошений у Лебедині «декембрия 8, року 1708»; і видання «Новый завет. Деяния апостолов. Послания апостолов. Апокалипсис», датоване 1741 р. Розкішне, з багатьма гравюрами видання «Тріодь цветная» – 1747 р.; перше видання книжки Димитрія митрополита Ростовського (Дмитра Туптала) «Розыск о раскольнической брынской вере, о учении их, о делах их» (1748). Є також видання львівські, почаївські, як от: «М. Даннемар. Наставления истории церковныя Нового Завета» (Львів, 1790); «Книга отца нашего Никона, игумена Чорныя горы» (Почаїв, 1795). **Західноєвропейські видання XVII–XVIII вв.** у фондах Наукової бібліотеки представлена прижиттєвими виданнями видатних європейських філософів, вчених, письменників, мандрівників того часу, зокрема виданнями політичних та історичних трактатів Гуго Гроція, Томаса Гоббса і Джона Мільтона, праць великого чеського

педагога Яна Амоса Коменського, знаменитого італійського анатома, ботаніка і фізика Марчелло Мальпігі, англійського фізіолога Уільяма Гарвея тощо. До складу колекції входять зразки видавничої діяльності **дому Ельзевірів** (Голандія), який займав провідні позиції у книжному видавництві XVII ст. Серед них – твори інтелектуальної еліти XVI – XVII ст.: трактат знаменитого італійського математика, філософа і медика Ієроніма Кардануса (Джироламо Кардано) «Таємниці державного устрою, або Про розсудливість громадянина» (Лейден, 1635), твір видатного голандського юриста, дипломата Гуго Гроція (1583 – 1645) «Історія готів, вандалів та лангобардів» (Амстердам, 1655). Серед видань творів античних авторів Ельзевірами в університетських фондах представлено «Історію Олександра Великого» римського історика I ст. Курція Руфа.

З університетської Ельзевіриади

Наукова бібліотека має прекрасне зібрання описів подорожей, виданих у XVII–XVIII ст. Це описи географічних експедицій у всі частини світу, а також мандрівок по Україні і Росії. Серед описів подорожей на Схід, які здійснили європейці у XVII – XVIII ст., – твори Ж. Б. Таверньє, І. А. фон Мандельсло, Ф. Берньє, Ж. Шардена.

Ілюстрація з подорожей Ж. Б. Таверньє

У колекції представлено перше видання двохтомного збірника географічно-етнографічних описів різних країн і народів М. Тевено «Реляції про різні цікаві подорожі, які не були опубліковані» (Париж, 1663-1672). Саме тут за кілька місяців до виходу у світ всієї книжки було опубліковано перший нарис книжки П. Шевальє «Реляція про козаків із життєписом Хмельницького, здобутим з рукопису». У фондах зберігається також перше видання славетного твору П. Шевальє (Париж, 1663).

Колекція видань XV–XVIII ст. Наукової бібліотеки Одеського національного університету – цінне джерело з історії та культури, збереження якого має велике значення для майбутніх поколінь.